

PŘÍBĚHY HRDINŮ 20. STOLETÍ

II.

paměť
národa

Příběhy hrdinů 20. století

II.

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Paměť národa

Příběhy hrdinů 20. století II. – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

**PŘÍBĚHY
HRDINŮ
20. STOLETÍ**

II

**PŘÍBĚHY
HRDINŮ
20. STOLETÍ**

II

**paměť
národa**

© Post Bellum, o. p. s., 2017

ISBN tištěné verze 978-80-259-0746-7

ISBN e-knihy 978-80-259-0846-4 (1. zveřejnění, 2018)

**„Víteň, nebo Bory?“ zněla osudová otázka
pro ty, kteří se nechtěli vzdát své svobody.**

Milí čtenáři,

jak možná víte, od roku 2001 se s kolegy z obecně prospěšné společnosti Post Bellum věnujeme sbírání příběhů. Natáčíme rozhlasovou nebo televizní technikou vzpomínky pamětníků, záznamy ukládáme na internetový server Paměť národa, který s námi spravuje Český rozhlas a Ústav pro studium totalitních režimů.

Navštívili jsme už přes pět tisíc vypravěčů. Z těchto znamenanych vzpomínek vznikají dokumentární cykly *Příběhy 20. století*. Od roku 2006 běží hodinové dokumenty ve vysílání Českého rozhlasu, od září 2017 v České televizi, publikovali jsme na idnes.cz, pravidelně spolupracujeme s Aktuálně.cz a Echo24.cz.

Tato kniha vám nabízí texty, které původně vznikly pro internet. Jsou tedy poměrně stručné, napsané publicistickou formou. Příběhy ověřujeme prostřednictvím archivů. Pročítáme dokumenty z Archivu bezpečnostních složek, hledáme v Národním archivu a Státních oblastních archivech. Tímto

se nám obvykle podaří potvrdit základní životopisné údaje příběhu. Tím nejzajímavějším v zaznamenaných vzpomínkách jsou ale osobní prožitky vypravěče, které ověřit nelze. Osobní výpověď, reflexe života je právě to nejzajímavější. Skrze tato vyprávění dostáváme nejen příběh, ale něco podstatnějšího: hodnoty předešlých generací, zkušenosti, které na nás naléhají, abychom nemuseli prožít to, co museli prožít naši rodiče a prarodiče v dobách totalitních režimů.

Vzpomínky pamětníků se pro nás mohou stát výzvou, svědectvím. Příběhy můžeme chápat i jako obžalobu těch, kteří bezpráví v minulém století instalovali, dopouštěli se ho a udržovali ho.

Zločiny z doby druhé světové války a komunismu nebyly potrestány a už se patrně nikdy nepodaří zodpovědné postavit před soud. Proto jsou výpovědi pamětníků tak naléhavé a důležité.

Každého vypravěče se na závěr jeho vyprávění ptáme na poselství pro budoucí generace. V mnoha podobách zaznívá nejčastěji toto: „Střežte si svobodu, važte si jí, protože jsme pro ni trpěli.“

Říká se, že „kdo nezná svou minulost, je nucen jí opakovat“. Nevím, jak to přesně s dějinami je, jestli se nějakým způsobem skutečně opakují. Důležité je chovat se tak, jako kdyby se opakovat mohly.

A na závěr mi dovolu prosbu a poděkování. Naše práce, dokumentace vzpomínek pamětníků, je z větší části financována ze soukromých peněz, z darů členů Klubu přátel Paměti národa. Právě jim patří náš vděk.

Prosím, můžete-li, přidejte se k nim i vy. Detailní informace o tom, jak nás podpořit, najdete na internetových stránkách postbellum.cz.

Děkuji Vám.
Mikuláš Kroupa
ředitel Post Bellum

Zatkli ji na tělocviku. Studentka pak rok nevyšla z cely bez zavázaných očí

Mikuláš Kroupa

Jitku Malíkovou zatkla StB v roce 1953 přímo v hodině tělocviku. Právě s ostatními posluchači druhého ročníku medicíny plavala v pražském bazénu Axa. Odvezli ji na úřadovnu v Bartolomějské, to už měla oči zavázané. Sundat hadr z očí si směla jen při svlékání. Nahou ji dostrkali přes celou chodbu do umývárny. Když se opláchla, zavedli ji na celu. Nesměla sedět ani ležet, mohla jen chodit a v noci ležet na zádech s rukama na dece a podél těla, jinak ji budili řevem a kopáním do dveří. Tak začala její roční vazba. Z cely nevyšla bez zavázaných očí celý rok.

Čeho tak špatného se dvacetiletá Jitka Malíková dopustila, že byla v roce 1954 odsouzena na jedenáct let do vězení? Scházela se se skupinkou mladých katolíků a „vědomě se vychovávali“, jak stojí v archivních dokumentech, „v nepřátelském duchu proti marxismu leninismu“.

Jitka je jednou z posledních žijících osobností katolických kroužků Rodina, Katolické akce a JOC (*Jeunesse ouvrière chrétienne*). Pohybovala se ve společenství mladých katolíků z okruhu páterů Zvěřiny, Mádra, Nahálky, Schutznera a dalších. Když tyto kněze začala pronásledovat StB, nejméně dva z nich u sebe na nějakou dobu ukryla.

Průvodčí, zdravotnice a laborantka

Devadesátiletá Jitka Malíková, zdravotnice, po propuštění z kriminálu chvíli průvodčí v tramvajích a později laborantka v nemocnici, je skromná, přesná ve vyprávění, nic nepřehání. Když se jí před deseti lety Martin Kroupa, který její vyprávění natáčel pro Paměť národa, ptal, jaké měla pocity, když se po roce ocitla na věžeňském pankráckém dvoře a uviděla nebe, mraky a slunce, odpověděla: „No. Najednou jsem zase viděla.“

Přátelství s řeholnicí

Po sedmi letech, v roce 1960, vyšla z vězení nemocná, slabá, bez peněz, ale duchovně a morálně silná. Už se nevdala a nemá děti. Našla si ale spoustu blízkých lidí. Zvláštní místo v jejím životě zaujímá řeholnice, také bývalá vězenkyně, Anna Magdalena Schwarzová zvaná Nina. Potkaly se v ženské věznici v Pardubicích v roce 1959.

Výjimečné přátelství a blízkost Niny a Jitky přibližuje Václav Peřich, který Jitku vozil na návštěvy do kontemplativního polského kláštera, kam Nina po roce 1989 ode-

**Jitka Malíková v páté třídě
obecné školy**

**Jitčina fotografie
z vyšetřovacího spisu StB**

Po vystoupení Orla, Jitka první zleva

Jitka Malíková
po propuštění v roce 1960

**Setkání bývalých spoluvězenkyň, zleva doprava Helena
Nestrojová, Jitka Malíková a Jaroslava Pecová, 1963**

šla: „Po létech těsného soužití Jitce velmi chyběla. Odešla jí nejbližší přítelkyně, se kterou do té doby sdílela každou maličkost, kterou prožívaly. Jitce se po ní nikdy nepřestalo stýskat. Každá taková návštěva byla velká vzácnost. Nejdřív se pozdravily, povídaly se věci obecné, jak se máme, pak se předávaly dárky - většinou knihy, převyprávělo se pár historek a pak přišla chvíle, kdy se všichni účastníci výletu odebrali pryč a Nina a Jitka spolu hovořily o samotě,“ popisoval Václav Peřich, jak až do Nininy smrti v lednu roku 2017 vypadaly návštěvy v Krakově.

Cena, kterou nechtěla, protože je ještě moc lidí, kteří si ji zaslouží víc

V roce 2011 Post Bellum Nině udělilo Cenu Paměti národa a během přímého přenosu se odehrála zvláštní událost. Na pódiu moderoval Marek Eben, cenu předával kardinál Vlk, Nina byla šťastná a pak promluvila: „No, co mám říct! Tolika slávy a tolika uznání jsem nemyslela, že se mi dostane. Moc za to děkuju. Jsem přesvědčená, že tu je nejméně jeden člověk, o kterém to vím konkrétně, který by si tu slávu a uznání zasloužil místo mě. Jitko, ty to víš!“ Následně kameraman objektivem hledá v publiku, o kom to ta jeptiška mluví, komu vlastně všichni teď tleskají. Kamera pak najde zakaboněnou Jitku Malíkovou.

Léta lidé z Post Bellum Jitku Malíkovou přemlouvali, aby Cenu Paměti národa přijala. Ona vytrvale odmítala s tím, že dle jejího mínění ještě stále žije mnoho lidí, kteří si ocenění zaslouží víc než ona. Cenu se nakonec

Vazební fotografie Anny Magdaleny Schwarzové
(foto archiv ÚSTR)

Anna Magdalena Schwarzová žila v klášteře bosých karmelitek v Krakově-Wesołe. Zde 2. ledna 2017 ve věku 95 let zemřela.

uvolila převzít až v roce 2016. Měla tehdy podobu přání, které se Post Bellum pokusilo laureátům splnit. Jitka Malíková opět projevila svou obrovskou skromnost a pokoru: přála si, aby se něco udělalo pro křesťanské uprchlíky ze Sýrie. Díky jejímu přání si tak několik rodin z dětmi užilo výlet do Prahy.